

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 91.

Sreda, 15. novembra 1933.

Leto VIII.

Petnajstletnica — jubilej.

Mnogo pišejo in govore o petnajstletnici nove svobode in koncu grozovite svetovne vojne.

»Nikdar več vojne in svoboda naroda«

je bila zadnja parola pred polomom evropskega imperialističnega militarizma. Zakaj? Vojna je izčrpala in uničila vse, kar je mogla. Zmagala je ena »gospodarska« špekulacija, druga pa podlegla. Konstituirale in prenovale so se nove in stare dežele in države »svobodno«. Uvedle so razmeroma široko demokracijo ter ustvarile predpogoje za demokratični in socialni razvoj novih in reorganiziranih političnih edinic. Recimo, lep začetek. Toda svoboda, demokracija, kaj to; to je bila krinka. Zakaj, danes sta svoboda in demokracija tako oklevetani, da bi nas moralo biti sram, če se spomnimo na takratni položaj in takratne prisage.

V Nemčiji ni svobode, ni je v Avstriji, ni je na Poljskem, na Ogrskem, ne da bi naštevali dalje. Povsod rožljajo z oboroževanjem. Ali morda zaradi tega, ker stoje na stališču »nikdar več vojne« ali ker hočejo s tem izvesti in utrditi »sodelovanje med narodi«? To ne bi bilo logično. Logično pa je, da bi smeli slaviti to petnajstletnico

samo delavci, samo iskreni prijatelji demokracije in sodelovanja med narodi, ki so ostali zvesti pred petnajstimi leti razglašenim načelom.

Torej nazaj k idealom, ki so edino primerni, da prinese narodom zdrav razvoj in človeško dostojanstvo!

Ob petnajstletnici smrti Viktorja Adlerja

Avstrijski režim ne pozna pietete do pokojnikov.

V soboto, dne 11. t. m. je položilo zastopstvo socialno-demokratske stranke in organizacije v Favoritu, katere prvi zaupnik je bil Adler, venec na njegov grob na dunajskem pokopališču. Adler je bil ustanovitelj in voditelj avstrijskega delavskega gibanja in prvi zunanji minister republike. Zato je ob tej priliki romalo tisoče in tisoče delavstva na pokopališče. Toda vходи na centralno pokopališče so bili zastraženi in vsi vходи zaprti. Ob treh popoldan je dospela deputacija z vencom, ki jo je straža spustila na pokopališče pri stranskih vratih. Deputacija je odšla k Adlerjevemu in Pernerstorferjevemu grobu. Ob grobu je govoril prvi državni kancler republike dr. Renner preprost nagovor, v katerem je rekel:

Ti, Viktor Adler, si avstrijsko delavstvo zedinil. Prisegamo Ti, da bomo vztrajali v tem edinstvu. Ti si delavstvu priboril socialno svobodo. Prisegamo Ti, da si bomo socialne pravice zopet izvojevali in socialno državo ustanovili.

Okoli groba je stala kopa policistov in deputacija.

Delavstvo se je zbralo tudi pred krematorijem in tudi od tam so udeležence preganjali. Pri teh pietetnih manifestacijah je policija zaprla par sto oseb, češ, da so hoteli politično demonstrirati, zaradi — ogrožanja miru in reda. Mnogo jih je bilo kaznovanih z globo in policijskim zaporom.

Pač hvaležnost! To so namreč tisti, ki so republiko ustanovili in ji dali demokratično obliko.

Zmage delavske stranke povzročajo angleški vladi skrbi.

Dogodki v Angliji prav jasno dokazujejo, kako nespretno se je predsednik vlade Macdonald predal v službo angleškemu konservativcem. Zapustil je delavsko stranko ter postal predsednik konservativne vlade, meneč, da bo v mednarodni politiki dosegel z njimi uspehe na svetovni gospodarski, kakor tudi na razorožitveni konferenci. Toda na Angleškem se vodi konservativna politika. Bogati Angleži, ki vodijo angleški imperij varujejo predvsem svoj prestiž. Vsa ta politika pa angleškemu narodu ne ugaja, zato smo videli pri zadnjih volitvah znaten preokret na levo.

Volitve poslancev so bile v Fulhamu in Kilmarnocku. V Fulhamu je zmagal delavski kandidat z ogromno večino, v Kilmarnocku pa je leta 1931 dobil Macdonald 21.800 glasov, sedaj pa samo 12.500. To se je pa zgodilo, ker so poleg delavske stranke kandidirali tudi neodvisni (oboji so dobili 17.500 glasov). Naravnost sijajno pa je uspela delavska stranka pri občinskih volitvah, kjer je pridobila 242 novih mandatov.

Stvar je pa taka. Kdor se maže z jalovimi kompromisi, je slabič. In če je napravil en korak, ni več daleč, da na-

pravi drugega, tretjega itd. Tudi Macdonald ni boljši.

Angleška vlada se je jela bati preokreta na levo. Zato je sklenila, da ustanovi poseben »nacionalni« odbor, ki bo propagiral vladno politiko med narodom. Tudi Macdonald se udeleži tega »nacionalnega« odbora, dasi narod, zlasti delavska stranka oboja politiko angleške vlade. Angleškemu zunanjemu ministru celo očitajo, da je on sam kriv poloma razorožitvene konference, on je tudi kriv, da pada prestiž Društva narodov, ker je služil preveč Franciji.

Propagandni odbor namerava predvsem zagovarjati indijsko politiko in pospeševati stanovanjsko politiko. Novih hiš hoče vlada zidati 1 in pol milijona, strokovnjaki pa pravijo, da je to le pesek v oči, ker je v Angliji tri do štiri milijone tako slabih hiš, da je iste treba podreti.

Celo stari Lloyd George pravi, da je Anglija kriva, če je Nemčija izstopila iz Društva narodov.

Tako se maščuje nenačelnost in ne-logično bratenje politikov. Propagandni odsek Macdonalda in konservativcev ne bo rešil.

Volitve v Nemčiji.

Za procesom v Lipskem zaradi požiga parlamenta so nemške volitve največja komedija, ki jo beleži zgodovina. Nihče ni pričakoval drugačnega rezultata, ker če bi pri volitvah prebivalstvo oddalo oddvojeno mnenje kakorkoli, se ta pojav da zabrisati v komisijah, kakor že vemo na tak ali tak način. Ne moremo namreč pričakovati, da bi diktatorski režim kazal slabe strani svojih akcij, če bi bile tudi resnične.

Prebivalstvo je poleg tega moralo voliti. S silo so gnali ljudi na volišče. V koncentracijskem taborišču Wusthofen je bilo 88 volilcev in je od teh volilo 79 (?) za režim. Kdor veruje, da so te izmučene in trpinčene pare dale svoje glasove iz »prepričanja«, mora biti bedak.

Z dunajskega republikanskega slavja.

Dunajski socialni demokrati so pričeli točno ob desetih dopoldne z izprevedi po vsem mestu ter so hoteli priti do Ringa. Socialni demokrati niso hoteli izzivati, pokazati pa so hoteli, da so jim svete one stvari, ki jih krivoprišežni mogotci sabotirajo. —

Policija je seveda brutalno nastopala. Med drugimi je odvedla na policijo tudi Frica Adlerja in dr. Rennerja, ki jih je pa morala izpustiti. Spomenik republike je bil zastražen in ni smel nihče do njega, ker je režim hotel preprečiti poklonitev delavstva spomeniku.

O lakoti v Rusiji.

»Slovenija« z dne 10. t. m. piše:

»Ukrajinci umirajo za lakoto, kriči svetovni tisk in po Evropi se ustanavljajo odbori za pomoč gladujočim. Organiziranja teh odborov so se n. pr. na Dunaju udeležili tudi zastopniki narodnostnih manjšin v Rusiji, in sicer: Nemcev, Poljakov, Romunov, Grkov, Srbov, Čehov, Židov, Armencev in Madžarov. Tako smo brali. Tudi smo že brali v nekaterih listih, da je lakota tako huda, da so se že dogodili primeri kanibalizma. V ameriških kapitalističnih listih pa objavlja prav ta čas svoje vtise s potovanja po Rusiji bivši senator in guverner v Kansasu, Henry J. Allen. Moža poznajo posebno kansaški rudarji (med njimi je mnogo slovenskih priseljencev), ki jih je Allen v mnogih stankah preganjal s svojim industrijskim sodiščem. Takemu možu potemtakem lahko verjamemo, kar piše o Rusiji. Marsikaj graja in hudo napada, zgraža se nad zatiranjem vere v Rusiji, ko pa govori o potovanju po Ukrajini, pravi, da je

našel res mnogo siromašnih kmetov, kakor jih ima tudi Evropa ali Amerika, lakote pa da ni opazil. Potoval je svobodno, brez uradnega tolmača. Srečal je tudi nekega popa ter ga vprašal, ali je kdo v okolici umrl za lakoto in ali so že koga ubili ter pojedli. Pop je odkimal, ob vprašanju glede ljudožrstva pa se je tako zgrozil, da se je brž pokrižal. Allenove članke objavlja ves veliki ameriški tisk. V Rusiji se je mudil letos poleti. Zdaj lahko izberemo: ali verjamemo pomožnim odborom v Evropi ali Allenu, ki je iskal kanibalov na lici mesta v Ukrajini.«

Tako poroča o »ukrajinski lakoti« nasprotnik delavstva in gotovo v bistvu tudi nasprotnik ruskega režima. Iz minulih desetletij, to je še pod carsko Rusijo, so tudi umirali milijoni ljudi v Rusiji, kadar je zajela kake po-

krajine slaba letina, ker je prostrana Rusija prometno slabo urejena in gladovnih pokrajin ni mogoče preskrbovati z živlenskimi potrebščinami. Vemo pa tudi, da je danes lakota po vsem svetu, zakaj dvajset milijonov ljudi je brez dela, ki počasi umirajo za lakotjo, ne da bi se kdo zgražal nad tem.

Važna izjava in resen opomin.

(K leipziškemu procesu.)

Stampfer, urednik bivšega »Vorwärtsa«, socialističnega dnevnika v Berlinu, je priobčil zelo zanimivo izjavo v »Neuer Vorwärts«, ki izhaja sedaj na Češkem. Izjavo je podal z ozirom na neke izpovedi komunista dr. Neubauerja v leipziškem procesu radi požiga parlamenta. Stampfer pripoveduje, kako je hotel do zadnjega trenutka doseči skupen nastop s komunisti proti Hitlerjevemu, obenem pa dokazuje njegova izjava, da komunistična stranka Nemčije nikakor ni zasnovala požiga parlamenta. Stampfer pripoveduje med drugim:

»Dolgo že sem bil prepričan, da je bilo

samo eno sredstvo, ki naj bi preprečilo zmago fašizma v Nemčiji:

moral bi se napraviti konec razcepljenosti nemškega delavskega gibanja. Nasprotni so pa bila premočna, da bi mogli ustvariti popolno enotnost. Toda morda bi zadoščalo za rešitev že, če bi opustili samomorilno taktiko medsebojnega pobijanja, če bi prišli vsaj tako daleč, da bi se sporazumeli o skupnem nastopu proti skupni nevarnosti in bi obenem lahko ohranili vse načelne razlike v mišljenju.

Tudi tako daleč se ne bi moglo priti

če bi bila Moskva proti.

Potrebno je bilo Moskvo prepričati o tem, da ni nemška socialna demokracija vodila nobene sovražne politike proti sovjetski uniji in da je potreben neki sporazum...

... Davno že se je »Vorwärts«, ki sem ga urejeval, omejeval v polemiki proti komunistični stranki Nemčije (KPD) le na obrambo nasprotniških obdolžitev, ki bi neugodno vplivale na delavce, če bi ostale brez odgovora. Večino napadov komunističnega tiska smo molče prešli. Hvalili smo tudi požrtvovalnost in idealizem komunističnih delavcev v posameznih prilikah in vselej smo kazali na potrebo

skupnega nastopanja

proti skupnemu sovražniku.

Po takem časopisnem pripravljalnem delu sem jeseni lanskega leta poiskal

zveze z ruskim poslanštvom

v Berlinu. Nikdar nisem zahteval od njega ali kakega njegovega člana, da bi se vmešaval v nemške razmere. Pri teh razgovorih mi je šlo le za to, ali se dajo izravnati tla za zблиžanje, in hotel sem vedeti, kako naj se izravnajo.

Pri tistih razgovorih sem vedno razlagal, da je razmerje med sovjetsko Rusijo in strankami socialistične delavske internacionale proti vsaki pameti, da,

dočim je takrat vzdrževala sovjetska Rusija korektno, da, celo prijateljske odnose, obstajalo je med njo in večjim delom delavskega gibanja izven Rusije smrtno sovraštvo.

Poudarjal sem, da je neobhodno potrebno, da se uredi razmerje med Moskvo in evropskim delavskim gibanjem. Kakor se nemška socialna demokracija ne more odpovedati pravici samostojnega opredeljevanja napram ruskim stvarim, prav tako priznava pomen, ki ga ima sovjetska Rusija za delavski razred in socializem... **Enotno** delavsko gibanje bi bilo lahko za Rusijo mnogo koristnejše nego razcepljeno in razdrobljeno gibanje.

...Zadnje razgovore sem imel nekaj dni pred požigom parlamenta. Tu so mi dali nedvomno razumeti, da računa Moskva s fašizmom v Nemčiji kot z neizogibnim razvojnim in prehodnim štadijem.

Naravno je, da sem nekaj svojih najbližjih prijateljev informiral o tem zaključku pogajanj.

Voditelji KPD so izvedeli to. Dr. Neubauer mi je na ponedeljek dopoldne 27. februarja sporočil, da žele on in njegovi prijatelji, da se razgovarjajo z menoj o tej zadevi. Izjavil sem se pripravljenega in dogovorili smo se, da se sestanemo v torek, dne 28. februarja v parlamentu.

Lubbe in njegovi gospodarji so hoteli drugače...

Stampfer zaključuje svojo izjavo s tem, da pravi, da noče razpravljati o krivdi druge strani. Poudarja pa: »Nihče ne more dvomiti o tem, da je bil do slej v boju med socialistično in komunistično stranko Nemčije le en zmagovallec — namreč kapitalistična reakcija v najostrejši obliki.

Mislim, da je treba v deželah, kjer še ni prišlo tako daleč, iz teh izkušenj potegniti potrebne nauke. Izguba demokracijskih pravic in svobod je za delavski razred katastrofa:

Kjer še obstoje te pravice, se morajo združiti vsi delavci za njih obrambo.

Rusija se boji japonskega napada.

Na Daljnem vzhodu vedno novi zapletljaji.

Japonska je zapustila Društvo narodov, ker ni hotela popustiti v imperialistični politiki proti Kitajski. Appetit Japonske pa še ni zadovoljen, zakaj Japonska bi rada imela trg po vsej vzhodni Aziji ter si eventualno osvojila del ruskega območja. Japonski generali napovedujejo ofenzivno politiko.

Istočasno se pogajajo Japonci z Ameriko za sklenitev pakta, ki bi Japonski dopuščal čim svobodnejšo roko.

V Rusiji so japonske grožnje vzbudile pravi odpor. Komisar za zunanje zadeve Litvinov je šel v Ameriko, da sklene z Zedinjenimi državami meddržavno pogodbo.

Nedavno so japonski letalci posejeli rusko ozemlje. Rusija je protestirala v Tokiu, ni pa dobila pravega odgovora.

K temu dogodku je govoril v Moskvi Molotov in rekel med drugim:

Če se vedno jasneje povdarjajo smešni načrti o okupaciji naših vzhodnoazijskih obrežij in če o tem govore ugledni japonski državniki, potem moramo biti pazljivi. Mandžurska je igrača. Za vse je odgovorna Japonska. Rekli so tudi, da neumnost nekaterih Evropejcev zahteva, da bi morali pred napadom na Mandžurijo, obvestiti Društvo narodov. Mogoče je torej, da

Japonska tudi Rusijo napade nepričakovano. Toda mi smo pripravljeni na take napade. Nasprotnika bomo popolnoma razbili.

Ne pripravljajo se pa samo na vzhodu na vojno. Tudi v zahodni Evropi se nujno vrše priprave na vojno. Tudi tem moramo posvetiti svojo pažnjo. Pripravljeni smo in kdor nas napade, bo zvedel, kaj pomeni, bojevati se z nepremagljivo rdečo vojsko.

Politične razmere na skrajnem vzhodu so torej silno napete. Japonska hoče sveta, hoče trga, toda okrožajo jo nasprotniki, ki jo lahko zdrobe.

Ali socializem ali kapitalizem.

Ameriška vlada, ki bi rada sedela na dveh stolih, se bo vsedla na tla. — Revolta delavcev in farmerjev (kmetov).

O poizkusih predsednika Zedinjenih držav Roosevelta za odpravo krize z nekakšnim kapitalističnim načrtnim gospodarstvom se mnogo piše po časopisu. Vsi znaki pa kažejo, da Roosevelt (Rusvelt) s svojo »Niro«, kakor nakratko označujejo njegov program, ne bo uspel.

O položaju v Zedinjenih državah poroča delavsko glasilo »Prosveta« v Chicagi to-le:

Zadnje mesece se je v Zedinjenih državah izoblikovala

cela vrsta delavskih štrajkov.

Brez malega vse temeljne industrije so prizadete. Na stotisoče delavcev je v stavkovnih bojih. Najbolj prizadeti so rudarji, potem jeklarski delavci itd. Od New Yorka do San Franciscas, povsod, vsa republika.

Zadnje dni so se pridružili farmerji (kmetje) na zapadu in severozapadu.

Štrajki farmerjev

niso nič novega. Trenutno imajo tudi nekaj skupnega z industrijskimi delavci, dasi so interesi farmerja fundamentalno (iz osnove) različni od interesov delavca. Farmerske organizacije izjavljajo, da vlada še ni potegnila farmerja iz depresije (stiske); akcija Rooseveltove administracije (uprave) za rešitev farmerjev iz krize se je izjalovila. Cene farmerskim (kmetijskim) pridelkom se še niso dvignile. Stavka farmerjev pomeni, da farmerji ne bodo prodajali pridelkov, ne bodo plačevali davkov in obresti od svojih dolgov in ne bodo se pustili izgnati iz svojih hiš, bodo pa zamenjavali žito in ostalo farmsko blago za tovarniško blago na podlagi cen, ki krijejo stroške njihove produkcije.

Medtem pa, ko je

revolta farmerjev naperjena proti vladnemu programu obnove,

so rebelne množice delavcev v direktnem konfliktu (sporu) z onimi deloda-

jalci, ki zametavajo in ignorirajo (prezirajo) vladni program obnove. Cela vrsta delodajalcev in delodajalskih organizacij, največjih kapitalističnih magnatov v Ameriki, se je uprla »Niri« in noče priznati minimalne mezde in maksimalnega delovnika, noče priznati unije, ki jo je »Nira« dovolila delavcem. Takozvani pravilniki, ki jih federalna (zvezna) vlada sklepa z lastniki industriji, so v veliki večini le na papirju, farsa.

V takih primerih so torej delavci — čeprav iščejo predvsem le svojih pravic — prisiljeni, da stavkajo indirektno (neposredno) tudi za izvajanje pogojev »Nire«; v to jih silijo kapitalisti — ne vlada. Vlada sama ni do danes še ničesar storila, da bi uveljavila pravilnike svojega »partnerstva (sodelovanja) z industrijami«. Namesto vlade morajo to nalogo vršiti delavci... In kaj imajo za plačilo? To, da jih oblastniki NRA javno obkledajo z žaljivimi besedami in jim pridigujejo, da »zdaj ni čas za stavke«!

Vedo pa tudi to, da se istega barskega orožja — fizične sile — poslužujejo tudi kapitalisti s svojimi privatnimi armadami in oblasti s svojo policijo ter vojaštvom, ki so navadno zavezniki in zaščitniki delodajalcev.

Delavci so izzvani, nalašča izzvani v stavke

in kadar je človek porinjen v blato, mora gaziti blato, mora se umazati, če se hoče izvleči iz njega.

Delavci, niti farmerji ne stavkajo za kratek čas ali iz pustolovske ljubezni do stavk. Primorani so!

Stavke so znak krivičnega gospodarskega sistema,

ki noče in ne more zadovoljiti delavske mase na pošten in pravičen način.

Prejšnje ameriške vlade so bile odkrito kapitalistične in so zadovoljevale le kapitalistični razred. Današnja vlada

se je postavila na dva konja, ki bi vsaj navidezno rada bila »nevtralna« ali nadzorna — ampak preden bo ta vlada zaključila svoj termin (čas), bo lahko spoznala, da je to nemogoče.

Zadovoljiti vse razrede po starem sistemu se pravi zadovoljiti — nikogar in uničiti samega sebe.

Ako bo ameriško delavstvo pametno, bo poskrbelo, da bo prihodnja vlada

odkrita delavska,

ki odpravi razrede in uvede nov gospodarski sistem, nakar bo lahko zadovoljila ogromno večino — vse one, ki hočejo delati v kmetijski produkciji (proizvodnji) pod socialno kontrolo.

Doma in po svetu.

Predsednik vlade dr. Milan Sršić napoveduje velikopotezno akcijo za rešitev gospodarske krize. Predlogi bodo obravnavali aktualna gospodarska vprašanja v zvezi s kmetijskimi dolgi. Več listi ne poročajo, dasi bi o zdravem problemu lahko povedali kaj več.

Vsaj enega novega naročnika

bom pridobil vsak teden za

„Delavsko Politiko“

To mora biti trden sklep vsakega zaupnika, vsakega zavednega proletarca.

Sodrug! Ako boš to izuršil, uspehi ne bodo izostali

Bolgarsko uradništvo se pripravlja na stavko. Bolgarski državni in samoupravni uradniki so priredili v nedeljo veliko javno protestno zborovanje v Sofiji. Opisali so na zborovanju slabo gnotno stanje uradništva, ki že več mesecev ne dobiva plače. Poudarjali so, da je v državni upravni samoupravni politiki zavladalo neznošno strankarstvo, ki škoduje interesom države in samoupravnim ustanovam. Delili so obenem pozive k proglasitvi splošne stavke. Da, neznošno strankarstvo je korupcionistično!

Obsojeni urednik »Arbeiterwille« v Gradcu. Graški »Arbeiterwille« je objavljajl članke o rumeni knjigi, v katerih je kritiziral tudi nemškega predsednika republike Hindenburga in kan-

Cankarjeva družba v letu 1933/34.

Med ljubitelje lepih, v delavskem duhu pisanih knjig, med proletarce in proletarke, ki so ponosni tega zgodovinskega imena prihajajo te dni **cankarjevke**, da tako imenujem te 4 lepe knjige Cankarjeve družbe.

Peto leto je, kar je »Strokovna komisija za Slovenijo« in »Svoboda« vprašala svoje člane, če hočejo, da vstane med delavstvom nov, topel, vzpodbujajoč, borben, ponižujoč in razvedrila prinašajoč prijatelj-sodrug, Cankarjeva družba, ki bo letno pošiljala darila in pozdrave svojim članom v obliki 4 lepih, poučnih in razvedrila nudečih knjig.

In člani strokovnih organizacij pod Strokovno komisijo za Slovenijo in člani »Svobode« — svobodaši, so rekli kakor eden: **Da. Naj zaživi Cankarjeva družba! Naj prihaja med nas vsako jesen v 4 knjigah**, da se pogovorimo z njimi, poučimo, razvedrimo in okrepimo svojega duha za nadaljnjo delo in ustvarjanje našega MI.

Skrbeti hočemo in bomo, da bo vsak član razrednih, svobodnih strokovnih organizacij in vsak svobodaš, član Cankarjeve družbe!

Skrbeli bomo, da bodo tudi drugi, ki samo še gledajo naše gibanje in naše delo, a še niso pri nas, sprejeli

knjige Cankarjeve družbe kot prijatelja in svetovalca!

In naše delo ni bilo brez plodu. Nad 5000 članov Cankarjeve družbe prejema vsako jesen po 4 knjige za skromno letno članarino 20 Din.

Lepa je številka 5000. In če štejemo vse izdaje knjig od 1929-30 do 1933-34 leta, bo z letošnjim letom **Cankarjeva družba dala svojemu članstvu 80.000 knjig**. To je ogromna številka, na katero sme biti ponosen slehern član Cankarjeve družbe, slehern strokovno organizirani delavec in delavka, slehern svobodaš. **To je veliki, mogočni MI** v vsej svoji resničnosti in veličini.

Največje priznanje pa gre v tem ustvarjanju tako ponosne številke 80.000 knjig poverjenikom Cankarjeve družbe. Poverjeniki Cankarjeve družbe po vseh krajih Jugoslavije so tisti pionirji, so tisti klesarji, ki so iz množice proletariata izklesali zaveden, močan steber 5000 članov in s tem ustvaritev 80.000 knjig — prijateljev, buditeljev in učiteljev. — Poleg svojega vsakdanjega dela za vsakdanji kruh, se niso upognili pred težko nalogo, stopiti med delavstvo s prepričevalno sodružno besedo, da naj postanejo člani Cankarjeve družbe. Mnogi so bili — res je — ki so imeli gluha ušesa in jim ni za knjigo — prijatelja — učitelja, katerim je še vedno žal letnih 20 Din

Še sedaj jih je mnogo, ki jim je borbeno, proletarsko, ustvarjajoče, misliti tako težko, kakor bi delali najtežje delo. Še sedaj jih je mnogo ki si ne znajo, ali ne morejo pritrpati za vsakdanjo potrebo izobrazbe, pouka, lepšega razvedrila letnih borih 20 Din, dasi za drugo, manjkoristno potrebo lažje pritrčajo več kakor 20 Din. In poverjenikom je bilo v takem vzdušju in duševni brezbriznosti silno težko delati. In vendar, vključ vsemu temu, so nastopili kot možje, krepkega, trdega značaja in volje ter vsako leto zbrali 5000 članov za Cankarjevo družbo. Vsa čast jim in vso priznanje!

Letošnje 4 knjige, ki prihajajo sedaj k vam, dragi sodrugi in sodružice, naj vas prav sodružno, pristrčno in veselo pozdravijo. Ko jih boste odprli, ko boste z njimi sedli k mizi in se z njimi razgovarjali, t. j. čitali, vemo, da vam bo, kakor človeku, ko sreča dobrega iskrenega prijatelja, bodo kakor fantu ljubice dekle, kakor možu draga žena...

V Koledarju boste videli mnogo lepih slik, umetniška dela, zgodovinske dogodke. Francoska revolucija vam bo pripovedovala mnoge prečudne dogodke, spočetja, trpljenja in ustvarjanja nove dobe. — S steklarji

v Rogaški Slatini boste dihal, brusili, peli, ko boste čitali kako delajo, ustvarjajo, pojejo. In še mnogo drugih zanimivosti bo vam delalo družbo.

Iv. Molek bo v »Velikem mravljišču« še mnogo lepše, še mnogo bolj napeto pripovedoval, kako se godi človeku, ki nima domovine, nego v lanskim »Dveh svetovih«.

Janez Samojov vam bo v »Zlatem teletu« in drugih zgodbah pokazal raznovrstne dogodivščine in slike iz življenja, ki vam je znano in ki ga sami mnogokrat preživljate.

Sigma pa bo govoril o »Našem svetovnem nazoru«, razkladal o razvoju in teoriji dialektičnega materializma. Tam boste videli, kaj je v resnici vera, zakaj je ona in kdaj bo kot nastala nujnost odšla kot nepotrebna. Čitali boste, da je bil bog Jehova bog pastirjev v puščavi, nekak kolektiven bog, dokler ni bilo privatne lastnine. A ko je ista jela v Obljubljeni deželi nastajati, se je moral bog Jehova umikati bogu Baalu, ker je bil to bog posestnikov, t. j. privatne lastnine. I. t. d. I. t. d.

Kdo bi vse opisal. Za 20 Din članarino dobi vsak vse to in drugo v 4 knjigah...

Volitve v Delavsko zbornico so pokazale, da nas je v Sloveniji nad 20.000 kremenitih značajev-proletarcev.

clerja Hitlerja. Odgovorni urednik dr. Albert Leskoschek je bil pri sodišču zaradi žalitve vladnih članov obsojen na 200 šilingov globe in stroške procesa.

Avstrijski monarhisti zahtevajo od vlade, da naredbenim potom ukine zakon, ki prepoveduje povratek Habsburžanom, kakor tudi, da se jim vrne zaplenjeno premoženje. Verjetno je, da bo vlada tej zahtevi ugodila. Kot prvega Habsburžana hočejo potem prepeljati v Avstrijo truplo zadnjega cesarja, Karla I., in ga položiti v cesarsko grobnico z velikimi patriotskimi svečanostmi. — Habsburgu vstaja nova zarja — če...

Nemški volilci bodo morali za to, da bodo smeli voliti, še plačati. Volilnih upravičencev je 44 milijonov in najmanj tri četrtine teh bodo po mnenju vladnih krogov šli na volišče. V svrhu kontrole, kdo je šel voliti in kdo ne, bo vsak volilec na volišču prejel mal znak, za katerega bo moral plačati 5 pfenigov in ki ga bo moral javno positi napeleša na suknji ves volilni dan. Napadalni oddelki bodo pazili, da ne bo v nedeljo v Nemčiji nobenega volilnega upravičence, ki ne bi imel tega znaka. Kdor ne bo šel na volišče ali kdor bi glasoval z »ne«, se ga bo smatralo kot izdajalca domovine in sovražnika današnjega režima. Kaj se to pravi, ve vsak Nemec. Zadnji petek pred volitvami je imel Hitler v Siemensovih tovarnah svoj »veliki« teatralni volilni govor, ki se je po radiu prenašal po vsej državi, in ob isti uri je moralo po vsej državi počivati vse delo in delavci so bili primorani, da so v tovarnah eno uro poslušali radijsko grmenje svojega »Führerja«. Zato so morali zvečer eno uro delati. Pri tem pa se je zgodila majhna nevšečnost; komaj je Hitler pričel svoj govor, se je pojavila neka neznana postaja, ki je njegov govor motila z gluškim cvilenjem. Šele po dolgem času se je posrečilo nedostatek odpraviti. V svojem govoru se je Hitler kar cedil »miroljubnosti«, ki jo je poprej marksistom najbolj zameril.

Ljubljana.

Popravek. Pozivno na §§ 26. in 27. zakona o tisku, Vas prosim, da priobčite z ozirom na notico pod naslovom »G. Kravos«, ki je bila priobčena v št. 89 Vašega lista z dne 8. novembra t. l. naslednji popravek: »Ni res, da je g. Kravos, tajnik Narodne strokovne zveze, dal na dan volitev v Delavsko zbornico odvesti svojolasega predsednika Strokovne komisije g. Jernejčiča, res pa je, da tega g. Kravos ni storil. G. Kravos je samo opozoril stražnika, da je g. Jernejčič govoril z osebami, ki so trgale volilne lepake modre liste in prosil, da stražnik pri g. Jernejčiču ugotovi, kdo so bile te osebe.«

Z odličnim spoštovanjem
Kravos Vladimir.

Zračni napad s strupenimi plini na Ljubljano. V soboto bodo priredili v Ljubljani zračni napad (vajo) na Ljubljano. Naj si Ljubljančani ogledajo to stvar, da si bodo tem bolj zapomnili pozabljeno parolo: »nikdar več vojne!«

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Strokovna komisija za Slovenijo ima včlanjeno nad 14.000 delavcev in delavk, ki vedo, kaj so.

Svobodašev je nekaj nad 3000, proletarcev-pokretašev, ki jim je MI, celota, skupnost vse, osebe nič.

Naročnikov »Delavske Politike« je nad 2000. V Zvezi delavskih žen in deklet je nad 1000 članic.

Vsaj polovica vseh teh 14.000 in 3000 in 2000 in 1000 proletarcev in proletark bi morala biti letos včlanjena v Cankarjeve družbe. Vsaj polovica, če že ne vsi. In tedaj bi knjige Cankarjeve družbe bile še močnejše in tedaj bi ta veliki, skupni MI vsako jesen vsemu svetu govoril:

»Takšni smo in to imamo!«

Kaj, — ali se da to doseči? Podružnice strokovnih organizacij, podružnice »Svobode«, naročniki »Delavske Politike«, članice Zveze delavskih žen in deklet, funkcije in zaupniki, poskusite in pomagajte poverjenikom Cankarjeve družbe, da bo vsaj vsaki drugi vaš član tudi član Cankarjeve družbe, da bodo 4 letošnje knjige stopile tudi v sobo njegovega stanovanja. Naj bo za vsakega organiziranega proletarska dolžnost, da je član Cankarjeve družbe.

In naš MI bo kakor ponosen Triglav.

— a —
Cankarjevec.

Nad 200 novih naročnikov

so pridobili mariborski zaupniki »Delavski Politiki«.

Zaupniki svobodnega strokovnega pokreta v Mariboru so po volitvah v Delavsko zbornico pričeli z agitacijo za razširjenje našega tiska. Doslej so pridobili za »Delavsko Politiko« že

nad 200 novih naročnikov.

Akcijo za razširjenje našega tiska pa bodo nadaljevali in prepričani smo, da bo to njih delo rodilo bogate sadove!

Toplo priporočamo zaupnikom in zavednim delavcem v ostalih krajih,

Kapitalizem je internacionalen.

Bratje, podajmo si roke...

Ako se delavec organizira na mednarodni podlagi, potem je to kamen spodbude za naše patentirane narodnjake, ki so morali hoditi za črno-zoltimi zastavami, ko naš delavec že davno, davno ni več mislil »avstrijsko«. Slovenski delavec, ki se priznava k armadi mednarodno organiziranega proletarijata, je najmanj izdajalec svojega naroda in domovine.

Kaj drugega je, če se združijo kapitalisti vseh dežel in narodov. Za tako sodelovanje ima naše meščansko časopisje brž opravičilo pri rokah. Kaj opravičilo, tisoč razlogov vam najde, ki vam bodo »dokazali«, kako je taka zveza potrebna v interesu gospodarstva, naroda in države. Mi, ki nismo hinavci, pa našim kapitalistom prav nič ne zamerimo, da se mednarodno organizirajo. Ne proti njihovim mednarodnim stremljenjem se borimo, ampak

proti njihovi mednarodni politiki izkoriščanja.

Dočim se kapitalisti bore za mednarodno osiguranje čim večjega dobička, se mi delavci borimo za mednarodno zaščito našega dela. Kakor so kapitalisti posameznih dežel preslabi, da bi si sami osigurali svoj dobiček in razširili svoj vpliv ter se za to morajo sporazumevati in združevati na mednarodni podlagi, tako je delavstvo posameznih držav preslabo, da bi kljubovalo navali mednarodnega kapitala, ki zdaj napade delavstvo ene države, zdaj druge in je radi tega navezano na mednarodno solidarnost v boju za svoj obstanek in svoje pravice.

To so nekako razlogi, ki vodijo na eni strani kapitaliste, na drugi pa delavce v mednarodna združenja.

Da je v resnici vse to tako kot smo rekli, moremo videti na naštetih primerih vsakdanjega življenja.

Kapitalist, pa četudi je še tako znan narodnjak, ne bo okleval stopiti v družbo ljudi, četudi je mednarodna, ki le priznava načelo, da so na zemlji poleg narodnosti človeku potrebne

tudi druge dobrine,

ki so bolj opipljive od same narodne zvesti.

V Mariboru na primer.

V Mariboru utemeljujejo boj proti marksizmu tudi največje in lajno internacionalizma. Posebno mnogo se pečajo s tem veteranom mlinom v raznih nacionalnih društvih,

da sledijo vzgledu vrlih mariborskih sodrugov in da v svojem kraju pridobijo čim več novih naročnikov »Delavski Politiki«.

V krajih, kjer še ne postojajo poverjeniški odbori, imenujte iste čimprej in sporočite upravi našega lista imena poverjenikov.

Sodrug, na delo za delavski tisk! V vsako delavsko stanovanje, v vsak javni lokal, kamor zahajajo delavci, mora prihajati tudi vaš svetovalec »Delavska Politika«!

v katerih so se že ponovno posvetovali glede boja proti našemu delavskemu časopisju in našemu razrednemu delavskemu gibanju, ki so se ga zadnji čas lotili tudi dejansko. Vse samo radi tega, ker je naše delavstvo, ki iz svoje narodne in državne pripadnosti ne dela nobenega vprašanja organizirano na mednarodni podlagi, in ker ne verjeti, da bi se samo gospodje smeli organizirati mednarodno (recimo tudi »rotaryci«).

Pravkar je izšlo delovno poročilo mednarodne zavarovalne družbe »Phönix« (Feniks). Ta družba ima baje zavarovanih za 26 milijard, od tega v Jugoslaviji za eno milijardo. Če prišeste še pozavarovanja, pa ima koncern »Phönix-a« za 38 milijard dinarjev zavarovanih. Ta družba deluje po celi Evropi in Ameriki, seve tudi v Nemčiji skupno z »Münchener Rückversicherungsgesellschaft«. Tudi posestva ima po vseh evropskih državah.

Sicer je imela družba preteklo leto 7 milijonov dinarjev čistega dobička, od katerega so izplačali okrog 2 milijona dinarjev dividend (5 ostoikov).

Torej pristna internacionalna družba,

katere najnovejši podpredsednik na Dunaju je bivši avstrijski vojni minister in general »von Scheib« Vaugoin.

No, in v upravnem svetu te družbe za našo državo je, kaj mislite, kdo?

Poleg g. dr. Windischerja tudi general Rudolf Maister. Upravni svetniki takšnih delniških družb dobivajo seve krasne taktijeme (nagrade) za to, če se udeležujejo parkrat na leto sej upravnega sveta in dajejo svoja imena družbam na razpolago kot reprezentacije. G. Maistra objavlja sedaj družba v svojem »bilančnem pregledu« v časopisih med imeni ostalih upravnih svetnikov dr. Stojadinovića, b

dr. Vrbanica, i. t. d. »Slovenec«, št. 248, str. 6).

Naj velja enako merilo za vse!

Kdo bi si upal dvomiti nad narodno zavednostjo in patriotizmom imenovanih, obče spoštovanih gospodov? Ničel! Tudi mi ne! Samo eno bi si dovolili pripomniti: Kar velja za te gospode, ki tvorijo oporo velikega internacionalnega zavarovalnega kapitala, in podpirajo njegove vpliv tudi pri nas, naj velja tudi za delavce. Ali pa bo še vedno veljalo načelo, da smo delavci brez narodnega čuta, protinardni, če smo internacionalni?

Kdor ima pogum, naj pobere kamen in ga vrže!

Maribor.

Potek seje mariborskega občinskega sveta.

V petek, dne 10. t. m. se je vršila VII. redna seja mariborskega občinskega sveta. Župan dr. Lipold je podal poročilo o izvršenem tlakovanju cest. V to svrhu se je porabil znesek 4 milijonov dinarjev, ki ga je dobila občina na račun takozvanega kaldrmskega fonda. Iz tega fonda je bilo zgrajeno tudi carinsko poštno poslopje, ki pa še ni opremljeno. Ko bodo tudi notranja dela izvršena, bodo narasli stroški za to zgradbo na 5 milijonov dinarjev. O pomožni akciji je poročal podžupan Golouh. Omenil je, da bo občina tudi v tekočem letu izvedla pomožno akcijo v takem obsegu kot je to storila lansko leto, pod pogojem pa, da bo dobila izplačano iz bednostnega fonda znesek, ki je predviden za potrebe mariborske mestne občine. Občinski svet je izpremenil določbe hišnega reda v mestni oskrbnišnici, ker datira stari hišni red še iz leta 1873 in je za sedanje čase že postal neprimeren. Nekatere stavbne takse je sklenil občinski svet znižati. Sklenjeno je bilo razpisati dve izpraznjeni mesti pri mestnem gradbenem uradu. Z vprašanjem posekanja kostanjev v onih ulicah, kjer se stoje, se bo pečal gradbeni odsek. Občinski svet je nadalje v načelu sklenil adaptacijo kupljenega gradu. V spodnjih delih kazinskega poslopja bo nameščena restavracija. Tablice s hišnimi številkami in cestnimi napisi se bodo naročile v emažni izdelavi. Kalo pri vinskem moštu se bo zvišal od 1 in pol odst.

na 10 odst. Za mlečno kuhinjo zdravstvene doma bo prispevala mestna občina po Din 2000.—

Občinski svetnik Tumpej za izterjanje kuluka.

Na seji občinskega sveta je prišel v razpravo tudi predlog občinskega svetnika Oslaka glede ustavitve izterjevanja kuluka. V debati o temu predlogu se je oglašil tudi občinski svetnik Tumpej. Imenovani je govoril proti predlogu in je to svoje stališče utemeljeval na način, ki je zbudil splošno začudenje tako pri občinskih svetnikih, kakor tudi pri poslušalcih na galeriji. Predlog s. Oslaka je imel edini namen, da prepreči eksekucijo kuluka pri siromašnih delavcih in pri tistih občanih, ki itak težko živijo in ne morejo prenašati nobenih bremen več. S tem večjo upravičenostjo so torej predlagatelji, ki so sopodpisali ta predlog, pričakovali, da jih bo v njihovem stremljenju podprla ne samo cela javnost, ampak tudi celoten občinski svet. Predlagatelji in njegovi tovariši so vztrajali na svojem predlogu glede ukinitve izterjevanja kuluka in so kljub nastopu g. Tumpeja uspeli, da se kuluk ne bo izterjeval od delavcev in nameščencev, ki zaslužijo mesečno do 1000 Din in bi morali plačati po 30 Din kuluka. Ta uspeh delavskih zastopnikov na občini bo gotovo vsi delavci z veseljem pozdravili.

Poneverbam v mestnem elektriškem podjetju je baje prišel na sled g. Tumpej, ki je v zadnji javni seji občinskega sveta, ko bi bil moral predložiti poročilo o računskem zaključku mestnega elektriškega podjetja, napovedal senzacionalna razkritja, da je občinskim svetnikom, z županom vred, kar sapo zaprlo. Kakor čujemo, je preiskava v teku in so na mestnem magistratu zelo radovedni, kdo bo koncem koncev potegnil »ta kratko«.

Podružnica »Svobode« priredi v sredo, dne 15. novembra ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice diskusijski večer. Sodružice in sodrugi, udeležite se ga polnoštevilno! — Odbor.

Članski sestanek podružnice I., II. in III. Ujedinjenega saveza železničarjev Jugoslavije v Mariboru se bo vršil v četrtek, dne 16. t. m. ob 19. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II. Na dnevnem redu je važno poročilo o nameravani redukciji dajatev bolniške blagajne, zato naj se člani polnoštevilno udeležijo tega sestanka.

Naročniki, olajšajte delo inkasantu! Pred dnevi je obiskal inkasant nove naročnike našega lista. Pri večini teh je naletel na polno razumevanje, le nekateri mu še niso poravnali naročnine za ta mesec. Vljudno prosimo vse prizadete, da storijo svojo proletarsko dolžnost in s tem olajšajo delo inkasantu, kakor tudi upravi.

Agitator »plavih« obsojen radi prevare itd. Minulo soboto se je vršila pred okrajnim sodiščem dolgotrajna razprava v tožbah, ki jih je bila cela vrsta vloženih proti agitatorju »plavih«, Ludviku Tomaniču, katerega je bilo posebno v volilnih dneh vsak dan videti iz okna pisarne mariborske Narodno strokovne zveze. Razprava je bila silno zabavna in zanimiva in bomo o njej radi značilnih razmer v vrstah Narodno strokovne zveze obširneje prihodnjik poročali. Danes objavljamo le sodbo, s katero je bil Ludvik Tomanič, glavni nabiralec članov za »plave«, obsojen na 60 dni zaporu radi prestopkov prevare nekega kmeta, radi žaljenja časti Alojza Muršiča, Franca Jevšnikarja, Riharda Böhma in Kristine Plečko, radi nasnovanja k telesni poškodbi in še radi zakonitnega pisništva. Mnogo novo pridobljenih članov »plavih« ima pristopno izjavo s podpisom istega Ludvika Tomaniča.

Tudi četovodja Vitezov obsojen. Skupno z Ludvikom Tomaničem je sedel v soboto, dne 11. novembra na zatožni klopi okrajnega sodišča tudi četovodja delavnice drž. železnice, Franc Kristl, ki je obenem četovodja Vitezov Narodne odbrane. Bil je po končani razpravi obsojen radi prestopka lahke telesne poškodbe na 7 dni zaporu ter v plačilo zasebne odškodnine Din 200.—, ker je v soboto, dne 13. avgusta t. l. že po polnočju, nahujskan od Ludvika Tomaniča, napadel v Jurčičevi ulici nameščenca Böhma in ga do krvavega pretepel.

SK »Svoboda«. Pozivam celokupno članstvo, da se sigurno udeleži članskega sestanka, ki se vrši v petek, dne 17. t. m. ob 20. uri v klubovi sobi. Na dnevnem redu so zelo važna vprašanja, zato vsi in točno! Načelnik.

Za šolsko deco kupujte le pri nas na Slomškovem tegu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Celje.

Brezposelnost na naslov ekspoziture OUZD. Ekspozitura je dobila zimsko kurjavo, menda dva voza premoga. Ta premož je vskladiščila s pomočjo treh — kaznjencev! To govori več kot treba v dobi sedanje brezposelnosti in krize v plačevanju prispevkov. Ali res ni nikogar, ki bi povedal na pristojnem mestu, da je tako ravnanje nepravilno in v škodo delavstva, ki vzdržuje zavarovanje s svojimi prispevki?

Delavska telovadna in kulturna zveza »Svoboda« ima za mesec november sledeč program: V soboto, dne 25. priredi svoj prvi prosvetni večer v Nar. domu ob 20. uri. Na prosvetnem večeru sodelujejo pevski in tamburaški odsek ter govorniki zbor. Na sporedu je pa tudi predavanje in deklamacije posameznikov. Redne pevske vaje se vrše ob torkih in petkih zvečer v društveni sobi. Ob ponedeljkih in četrtekih so pa istotam vaje dramatičnega odseka. Dosedaj se je vezbalo samo z govornilnim zborom, sedaj se bo pa začelo tudi z dramatikom in bomo pripravili v kratkem vpriporitev večje socialne drame. Kdor ima veselje za dramtiko, je vabljen. Šahovski odsek ima pa svoje redne vaje ob sredah. Ker je pristopilo v zadnjem času več novih šahistov, bomo igrali letos še enkrat turnir. Da se pogovorimo o tem turnirju in načinu igranja, naj pridejo vsi šahisti v soboto, dne 18. ob 20. uri v jedilnico Javne kuhinje. Ob isti priliki bo razglašen rezultat poletnega turnirja. Za otvoritev zimske seziije bomo pa na to odigrali simultanko proti mojstru g. Diehl. Prihodnji teden se bo pričelo tudi z nemškim tečajem, kakor vsako leto. Čas sestanka za interese bo še naknadno objavljen. »Svoboda« si je postavila za zimsko sezono torej prav mester spored. Naj bi spričo tega ne bilo nobenega njenega člana, nobenega marksističnega delavca in nameščenca, ki bi ostal doma in ne podprl svoje najvaž-

nejše kulturne organizacije pri njenem stremljenju. »Mi« na plan!

Sodružica, sodrug!

Preosnovali bomo naše dramatične vaje. Od sedaj naprej se bomo poleg priprav za govornike nastope

dramatiko

in enkrat tedensko se bodo vršila predavanja.

V četrtek, dne 16. novembra bo režiser

Košič

začel režirati Galsworthy-jevo dramo

»Borba«.

Na tečaj s takim prenovljenim programom lahko pride poleg rednih obiskovalcev tudi še kak začetnik. Vsak, kdor je prenehal obiskovati dramatik, naj se vrne!

Sodružni pozdrav

za dramatično sekcijo »Svobode«

Šlander I. r.

Studenci pri Mariboru

Skrb za študijske in radvanjske brezposelne. Nova občinska uprava v Studencih je po združitvi občin in po novih volitvah sprejela v svoj program tudi važno področje socialne politike. Poseben odsek za brezposelne si je pod vodstvom g. Brenčič Leopolda nadel nalogo, da letošnjo zimo izvede akcijo, ki naj omili težke razmere bednih in brezposelnih Studenčanov in Radvančanov. Predvsem se bo sestavila točna evidenca vse res potrebne osebe, katerih bo letos okrog 120. Te se naj javijo — če stanejo v Studencih ali v Radvanju — prihodnji petek, 17. novembra od 18. do 20. ure v občinskem uradu v Studencih. Ta evidenca brezposelnih bo podlaga za vse nadaljnje ukrepe odbora za brezposelne, ki bo razdeljeval v letošnji zimi podporo res samo potrebnim osebam tuk. okoliša. Občinski odbor upa, da bo tudi ostalo prebivalstvo, veliko nad 7000 ljudi broječe občine tej pomožni akciji naklonjeno. Občinski odborniki (na žalost gotova skupina ne sodeluje!) se bodo oglašali pri vseh onih, ki kljub slabim časom še lahko nekaj žrtvujejo v prid onim, ki so najbednejši med bednimi. Zlasti bomo apelirali na vse one pridobitnike, katerim večina Studenčanov žrtvuje svoje delavske sile in ki premorejo razmeroma še mnogo onega, česar drugi že davno več ne zmorejo. Studenska občina kot izrecno delavska postojanka, bo storila samo svojo dolžnost, če bo potrkala na vrata vseh merodajnih faktorjev, da bo olajšano gorje vsem onim, ki svoje nesreče niso sami krivi.

Poziv brezposelnim v Studencih in Radvanju! Občina Studenci bo v petek, dne 17. novembra od 18. do 20. ure sestavljala kaster vseh onih svojih občanov, ki so brezposelni. Zato jih poziva, da se v omenjenih urah zglase v obč. uradu v Studencih.

Mežiška dolina.

Izobraževalni tečaj se vrši v nedeljo, dne 19. t. m. v Mežici, kakor je bilo določeno, in sicer od 10. do 12. ure, v Prevaljah pa od 3. do 5. ure popoldne.

Koroška Bela.

Prva seja občinskega odbora na Koroški Beli. V sredo, dne 25. okt. t. l. se je vršila prva seja novega občinskega odbora tudi na Koroški Beli. Ta občinski odbor šteje sedaj 16 zastopnikov delavske liste, 5 zastopnikov opozicijske liste in 3 zastopnike JNS liste. Dosedanji predsednik Erlih Ivan je uvodoma poročal, kdo je bil izvoljen na novo za občinskega odbornika in je podal svoje mesto novoizvoljenemu predsedniku občine s. Šoberlu Virgilu. Ta je poročal naprej o izidu volitev, kjer je njegova delavska lista dobila 318 glasov in 16 mest, opozicijska (Erlahova) 263 glasov in 5 mest, JNS lista (Svetlinova) pa 182 glasov in 3 mesta. S tem izidom je bila dana zaupnica dosedanji politiki delavske večine in prepričan je, da bo ohranjena ta zaupnica tudi še naprej. Zatem je bila izvršena zaprisega vseh novih občinskih odbornikov in sestavljen o tem in o prevzemu poslov zapisnik. Pri točki o novem delu so bile navedene predvsem sledeče bližnje naloge: Treba je preurediti občinski dom, Vodovod, ki je bil otvoren lani, naj se podaljša do zgornjega konca vasi Javornik. S tem odpade občini izdatki Din 12.000 do 14.000, ki ga je treba plačevati letno za vodo občini Jesenice. Občani želijo dalje kapelo na pokopališču, ker leži cerkev precej daleč od njega. Čez Savo je treba napraviti brv, da bodo imeli ljudje lažji prehod proti Dobravi. Kajti dosedanjo brv, ki so jo napravili delavci sami, je odnesla septembarska povodnja. Občinsko kopališče bo treba zgraditi, ker nima občina nič primerne. Preskrbeti bo treba svet za napravo občinske poti na Javorniku. To so potrebne stvari in treba je sestaviti samo primeren proračun, da se te stvari pribavi občini čimprej. Občinska uprava se določi poleg župana še na pet članov, ki so: ss. Mohorič Franc, Rajner Jakob, Noč Tomaž ml., Gerdej Anton in Dolinar Franc. Občinski blaginik je s. Dolinar Franc. Za krajevni šolski od-

bor so določeni ss. Mohorič Franc, Noč Tomaž, Rajner Jakob, Jenko Ivan in Praprotnik Franc; preglednika računov sta ss. Mohorič Franc in Rajner Jakob. Zastopnika občine v odboru meščanske šole na Jesenicah: ss. Mohorič Franc in Stravs Franc in Sirc Franc. Gradbeni odbor tvorijo: ss. Jenko Ivan, Mohorič Franc, Noč Tomaž, Rajner Jakob, Noč Janez, Praprotnik Franc in Dolinar Franc. Občinski kmetijski odbor pa: Mulej Jožef in ss. Noč Janez, Zavelcina Janez, Noč Tomaž in Zavelcina Franc kot zastopnik kmetijske družnice na Kor. Beli. Pripomniti je treba, da sta nasprotna kluba predlagala svojega človeka za občinskega blaginika (g. Lipovca Antona s Svetlinove liste), ko pa je bilo to odklonjeno, so odklonili tudi izvolitev v vse ostale odbore. Zatem so bila sklenjena razna nujna popravila škarp in muld ter potov s pripombo, da se pri teh delih zaposlijo v prvi vrsti domači brezposelni delavci. Odbornik JNS liste g. Kralj je še predlagal, da se pošlje banski upravi daljša resolucija, kar pa je bilo odklonjeno. Poslala se je pa krašča brzojavka o prevzemu poslovanja v prisegi. S tem je bila prva plodnosa seja občinskega odbora končana. Prepričani smo, da bodo naši javniški sodrugi znali občino voditi kakor doslej in da bodo imeli predvsem na vidiku njen delavsko-kmetijski značaj. In delo bo najboljši dokaz za sposobnost in najboljše priporočilo. Naj živi delavsko-kmečka Koroška Bela!

Pluj.

Kalvarija našega delavstva. V tovarni g. Piricha je že pred tedni bil »za kratek čas« odpuščen večletni delavec J., ki je zdaj ob začetku zime brez vseh sredstev. V soboto jih pa bo baje spet 10 odpuščenih. — S., o katerem smo že poročali, je dobil mesto cestnega pometarja pri mestni občini z dnevnim plačom Din 15.—, ki pa tudi najbrž še ni »fiksna«, ker kot se čuje, bo vsled splošne štednje še potrebna redukcija plač... Odpust strojnika F. je potrjen in pride na njegovo mesto nova moč. Tako delajo naši magnati-zasebniki, ki vržejo na cesto človeka, ki je dogaral rekoč: »Ne morem vas več rabiti, ste prestar!« Pa naj reče kdo, da imamo pri nas »preveč« socialne zaščite. Na papirju imamo vsekakor še celo starostno zavarovanje! — »Radi pomanjkanja dela« je bil v tovarni »Petovica« odpuščen s. M. Da bi le tistega ne doletela enaka usoda, ki se je potegoval za »plave« in ki je pomagal graditi njihovo »strokovno« organizacijo...

Klub pritisku smo vzdržali. Pri volitvah v Delavsko zbornico se je tudi v našem mestu in okolici bil ljut boj s patentiranimi nacionalci, ki so zlasti v Pletarni, potem v »Petoviji«, pa tudi še nekje drugod napeli vse sile in se posluževali vseh sredstev, dopustnih in nedopustnih, samo da bi zmaga »plava«. Zato je njihov poraz tem občutnejši in njihova jeza tem večja. Plujski delavci so se sijajno zadržali in vztrajali pri svojem prepričanju. Nek gospod je delavcem tolmačil voljo delodajalca, da morajo delavci voliti plavo in jih je obenem pozval, da naj v dokaz pravilno izvršenega ukaza prinese naslednji dan vsak po en kosček rdeče in bele glasovnice, iz česar bo razvidno, da so jih uničili in volili plavo. Gospode seveda ni brigalo, da bi se na ta način kršila volilna tajnost in le dejstvo, da bi odščipneno glasovnice znale šeteti za posledice razveljavljanje plavega glasu, je najbrž gospodom dalo misliti, da so v poslednjem hipu odustali od svoje zahteve. V »Petoviji« so plavi agitatorji rekli delavcem, da bo podjetje zaprlo tovarno, če bodo zmagali rdeči. Plavi so lahko agitirali po tovarni, rdečim pa to ni bilo dovoljeno. Ko smo zvečer izvedeli za rezultat našega glasovanja so nasprotniki kar divjali in nek gospod je povedal svoje mnenje o nas zavodnih delavcih, tako-le: »Prokleti zamažanci so zmagali.« Mi pa smo se zadovoljni smejali jezi naših nasprotnikov, ki...

V nas in v naših delavcih živi globoka zavest razredne pripadnosti in za podžiganje te zavesti ni bilo terba nobene hrupne agitacije.

ALI SI ŽE ČITAL

lepo povest Ivana Vuka: V Znamenju Halleyeve repatice? Piši na upravo »Delavca« v Ljubljani, poštni predal 290, da Ti jo pošljejo! / Broširana stane 16 Din, vezana pa 25 Din. Knjiga je zelo lepa.

Kulturni pregled.

Karel Čapek; R. U. R. (Rossums Universal Robots), kolektivna drama s predigro. — Vsekakor je bilo »nujno«, da je tudi mariborsko gledališče uvrstilo v svoj, povsem nesistematično urejen repertoar to »silno napeto in zanimivo dramo«, ki »so jo z največjim uspehom uprizorjali po vseh svetovnih odrih.« kakor je bilo po dnevnih časopisih razglašeno. — To utopično delo, ki bi naj morda bilo nekaka satira na brezmišelnost razvijajočo se tehniko in mehanizacijo dela, je plod bolne miselnosti meščanskega avtorja in bi ga naj bolje nazvali kot slabo posrečen dvopit. Med dejanje upleto nekaj sentimentalnih in brezduševnih scen, ki bi naj bile slavošpev življenju in ljubezni ter bi tvorile protitež napredku tehnike in dela, ki ovira človeka in ga moti v njegovem spolnjenju. Zato je družbo direktorjev v Rossumovih tovarnah pričelo izdelavo robotov, človeku podobnih in medsebojno povsem enakih, ki bi opravili vse delo, človek bi bil samo gospodar, živel bi kakor v »paradižu« in nič bi ga ne motilo na poti k dokončnemu spolnjenju. Med to družbo pa je prišla tudi hči nekega prezidenta, Helena Gloryjeva, ki je povrh tega še članica nekega humanitarne društva in vseskozi socialno čuteča dama (danes je moda, da so odlične dame socialno čuteče, ker tako postanejo slavne in publika jih obožuje, ko bere v časopisih z debelo tiskanimi črkami o njih »dobrih« delih); v to damo se zaljubi sam Rossum ml., pa jo poroči. Gloryja je

pregovorila ravnatelj fiziološkega oddelka, da je pričel izdelovati robotom tudi živce občutkov, tako da bi občutili, kolikšna krivica se jim godi. To je bilo usodno. Roboti so se zavedli. Organizirali so se po vsem svetu in uprli. Vse človeštvo in njega civilizacija je v nevarnosti. Rossum predlaga, da prične izdelovati »nacionalne robote z nacionalnimi posebnostmi«, ker tako se bodo pričeli med sabo razlikovati, tekmovali, se sovražiti in pobijati, človeštvo pa bo rešeno. Toda to je bilo prepozno. Roboti so pobili vse ljudi razen enega, ki so ga pustili samo za to, da bi jih naučil, kako se izdelujejo novi. Drama se konča sentimentalno z »ganljivim« citatom iz svetega pisma o ustvaritvi prvega človeka in slavošpevom božju. Zgradba drame je okostena, dejanje neživiljenjsko, prazno, brez določne ideje ter orientacije, karakterji medli, edino močna je kolektivna scena robotov ob koncu drugega dejanja, samo da je etično zgrešena, ko se ob peripetiji izraža ideja drame: Kdor je silnejši, ima oblast, kajti prav umestno bi bilo reči: na čigar strani je pravica, tam je sila in oblast! — Igralci niso mogli vključ vseh tehničnih dovršenosti, spretni režiji g. Koviča, stilistično enostavni in vseskozi posrečeni inscenaciji najti kontakta s publiko, je navdušiti, zainteresirati in prepričati; ostala je indiferentna in hladna, kar ni vzrok, ker je delo utopično, nego v plehki kompoziciji, idejni nejasnosti pa nehomogenosti drame.

Sport.

Pokalne tekme v Hrastniku. Dne 10. oktobra 1933 se je vršil prvi turnir na igrišču DSK Hrastnik za pokal, ki ga je darovala tovarna stekla. Na turnirju so sodelovali SK Sava iz Sevnice, SK Zagorje, SK Rudar Hrastnik in DSK Hrastnik. Večinoma niso pravilno pojmovali turnirja in so moštva prakticirala pogrešno taktiko. V igri, ki traja samo 30 minut, je treba dati iz sebe vse. Tu ne sme biti začetnega otipavanja in le na koncu morebiti kak finis. Finis mora trajati vseh 30 minut, če tega ni, ne more doseči prvi turnir svojega namena, kajti igra ni dovolj živahna in publika se dolgočasni. Prva dva sta se spoprijela SK Rudar : SK Zagorje 1 : 0, SK Rudar : SK Sava 1 : 1, DSK Hrastnik : SK Rudar 1 : 0, DSK Hrastnik : SK Zagorje 0 : 0, SK Sava : SK Zagorje 1 : 1, DSK Hrastnik : SK Sava 4 : 0. Končno stanje: DSK Hrastnik 5 točk, SK Rudar 3 točke, SK Zagorje in SK Sava vsak po 2 točki. Pokal si je priboril DSK Hrastnik, ki je eno najbolj tehnično izurjenih moštev trboveljskega okrožja.

Razno.

Maks Linder se je na Bledu ustrčil. Starejši obiskovalci kinematografov, pred vojno in prva povojna leta, se še gotovo spominjajo glasovitega filmskega komika Maksa Lindera, ki je mnogokrat nastopal z bivšo filmsko zvezdo Asto Nielsen. Bil je rodom Nemec in je vsako poletje prihajal na Bled v Park hotel za dalj časa, kjer se je zelo rad zabaval z ribolovstvom. Bil je kot soliden gost, finih manir, splošno priljubljen. Začasnno bo pokopan na Bledu, dokler njegovi svojci ne ukrenejo kaj drugega.

Protij ravnatelj Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Somboru. Ravnatelj somborskega OUZD, Anton Budinac, je med delavstvom in nameščenostvom skrajno nepriljubljen in organizacije so že ponovno zahtevale njegovo ostavko. Te dni bi se imela vršiti seja ravnateljstva tega OUZD, pa so zastopniki delavcev in nameščenostvijavili, da tako dolgo ne bodo prisostvovali sejam, dokler bo Budinac ravnatelj.

Kazen za obrtnike radi samovoljnega podaljšanja delovnika. Po inicijativi Delavske zbornice je bilo pred kratkim v Brodu na Savi kaznovano več pekarskih mojstrov, ki so zaposlovali svoje delavce preko zakonito dovoljenih delovnih ur. Sedaj je bil v Brodu zopet kaznovan nek krojaški mojster, ki je svojim pomočnikom znižal plače za Din 50.— tedensko, v zameno jim je pa dovoljeval, da smejo delati prekournu, da bi na ta način to znanje nadoknadili. Delavska zbornica pazno zasleduje tako nedovoljeno izkoriščanje, medtem ko je na stotine pomočnikov na cesti, ki tudi čakajo na zaslužek.

Tudi Madžarska želi priznati Rusijo. Na zasedanju budimpeštanske zbornice 9. t. m. se je poleg socialnih demokratov za-

vzel za oficijelno priznanje sovjetske Rusije tudi bivši ministrski predsednik grof Bethlen, ki si od tega priznanja in vpostavitve trgovskih odnosov obeta ožvilenja madžarske trgovine z inozemstvom.

Palača Društva narodov v Ženevi je pod streho. Palača je prekrasno arhitektonsko delo, ki pokriva 18.000 kv. m. zazidane površine (ves njen prostor pa 440.000 kub. m.) in ima poleg raznih dvoran 400 pisarniških prostorov. Velika sejna dvorana je 68 metrov dolga, 66 metrov široka in 40 metrov visoka. Notranja oprema bo gotova šele leta 1935. Ko bo palača čisto gotova, bo pa Društvo narodov mogoče že vrag vzeti.

Ameriški dolar na vseh inozemskih borzah stalno pada v vrednosti. Američani so začeli nalagati svoja premoženja v angleških bankah.

Gerhardt Hauptmann in Werner Kraus v Londonu izžvižgana. V Albert-teatru v Londonu so v petek začeli igrati Hauptmannovo dramo »Pred sončnim zahodom«. Glavno vlogo je prevzel Werner Kraus iz Berlina, ki se ogreva za hitlerizem. Občinstvo je pa napravilo tak kraval, da je bil Kraus prisiljen gostovanje odpovedati.

Goebbelsov židovski videz.

Dr. Goebbels, ki ne izgleda nič preveč arijsko, je bil slučajno navzoč pri neki raciji. Neki dobromislec sohrjavil mu je prišepetal: »Človek božji, žid, izgini od tod, tu smrdi. Goebbels — užalen — se postavi in reče: »Sem dr. Goebbels.« Oni tam se pa zasmejejo: »To je pa res že preneumno. Pravkar so izpustili nekega drugega Žida, ker se je tudi izdal za Goebbelsa.«

Prvovrstno blago po nizkih cenah dobite v novo otvorenem

TRGOVINI „DELAVSKE DOM“

I. Z. Z. O. Z.

Maribor, Frankopanova ul. 1.

Delavke, delavci, kupujte svoje življenjske potrebščine v svoji trgovini.

Vsi letni naročniki „Radlowelt“ dobe

14 karatno originalno ameriško

zlatu nalivno pero ali pa Kürschnerjev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabel) ali celo prvovrstno radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radlowelt“. Naroča se Administration der „Radlowelt“ Wien I, Pestalozzengasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.